

DIREKTIVE

DIREKTIVA SVETA 2009/71/EURATOM

z dne 25. junija 2009

o vzpostavitvi okvira Skupnosti za jedrsko varnost jedrskih objektov

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

področjih, ki jih zajema Konvencija o jedrski varnosti ⁽⁵⁾ deli pristojnosti z državami članicami.

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo in zlasti členov 31 in 32 Pogodbe,

(5) Kot to potrjuje sodna praksa Sodišča določbe poglavja 3 Pogodbe glede zdravja in varnosti tvorijo smiselno celoto, ki Komisiji podeljuje precejšnje pristojnosti za zaščito prebivalstva in okolja pred nevarnostjo jedrskega onesnaženja.

ob upoštevanju predloga Komisije, oblikovanega po pridobitvi mnenja skupine oseb, ki jih je izmed strokovnjakov držav članic imenoval Znanstveni in tehnični odbor ⁽¹⁾,

(6) Kot to potrjuje sodna praksa Sodišča naloge Skupnosti, ki ji jih nalaga člen 2(b) Pogodbe, in sicer da določi enotne varnostne standarde za varovanje zdravja prebivalstva in delavcev, ne pomeni, da države članice poleg opredeljenih standardov ne smejo sprejeti strožjih ukrepov za varovanje.

ob upoštevanju mnenja Evropskega parlamenta ⁽²⁾,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Člen 2(b) Pogodbe določa vzpostavitev enotnih varnostnih standardov za varovanje zdravja delavcev in prebivalstva.

(7) Z Odločbo Sveta 87/600/Euratom z dne 14. decembra 1987 o ureditvah Skupnosti za pospešeno izmenjavo informacij ob radiološkem izrednem dogodku ⁽⁶⁾ je bil določen okvir za obveščanje in zagotavljanje informacij, ki jih uporabljajo države članice za zaščito prebivalstva ob radiološkem izrednem dogodku. Direktiva Sveta 89/618/Euratom z dne 27. novembra 1989 o obveščanju prebivalstva o ukrepih zdravstvenega varstva, ki jih je treba sprejeti, in o pravilih ravnanja v primeru radiološkega izrednega dogodka ⁽⁷⁾ je državam članicam naložila obveznost, da v primeru radiološkega izrednega dogodka obvestijo prebivalstvo.

(2) Člen 30 Pogodbe določa, da se v Skupnosti določijo temeljni standardi za varovanje zdravja delavcev in prebivalstva pred nevarnostmi, ki izvirajo iz ionizirajočih sevanj.

(3) Direktiva Sveta 96/29/Euratom z dne 13. maja 1996 o določitvi temeljnih varnostnih standardov za varstvo zdravja delavcev in prebivalstva pred nevarnostmi zaradi ionizirajočega sevanja ⁽³⁾ določa temeljne varnostne standarde. Določbe te direktive so bile dopolnjene z bolj specifično zakonodajo.

(8) Nacionalna odgovornost držav članic za jedrsko varnost jedrskih objektov je temeljno načelo, na podlagi katerega je bila na mednarodni ravni pripravljena ureditev jedrske varnosti, kot jo potrjuje Konvencija o jedrski varnosti. Ta direktiva naj bi spodbujala omenjeno načelo nacionalne odgovornosti ter načelo primarne odgovornosti, ki jo ima imetnik dovoljenja za jedrsko varnost jedrskih objektov pod nadzorom pristojnega nacionalnega regulativnega organa, ter krepila vlogo in neodvisnost pristojnih regulativnih organov.

(4) Kot to potrjuje sodna praksa ⁽⁴⁾ Sodišča Evropskih skupnosti (v nadaljnjem besedilu: Sodišče) si Skupnost na

(9) Vsaka država članica lahko določi lastno energetsko mešanico v skladu z ustreznimi nacionalnimi politikami.

⁽¹⁾ Mnenje z dne 10. junija 2009 (še ni objavljeno v Uradnem listu).⁽²⁾ Mnenje Evropskega parlamenta z dne 22. aprila 2009 (še ni objavljeno v Uradnem listu).⁽³⁾ UL L 159, 29.6.1996, str. 1.⁽⁴⁾ C-187/87 (1988 ECR, str. 5013), C-376/90 (1992 ECR I-6153) in C-29/99 (2002 ECR I-11221).⁽⁵⁾ UL L 318, 11.12.1999, str. 21.⁽⁶⁾ UL L 371, 30.12.1987, str. 76.⁽⁷⁾ UL L 357, 7.12.1989, str. 31.

- (10) Pri razvoju ustreznega nacionalnega okvira v skladu s to direktivo se bodo upoštevale nacionalne okoliščine.
- (11) Države članice so že uvedle ukrepe, ki jim omogočajo doseganje visoke ravni jedrske varnosti znotraj Skupnosti.
- (12) Ta direktiv obravnava predvsem jedrsko varnost jedrskih objektov, vendar je pomembno zagotoviti tudi varno ravnanje z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki, med drugim tudi v skladiščih in objektih za odstranjevanje.
- (13) Države članice bi morale po potrebi oceniti ustrezna temeljna varnostna načela, ki jih je določila Mednarodna agencija za atomsko varnost⁽¹⁾, ki bi morala sestavljati okvir praks, ki bi jih morale države članice upoštevati pri izvajanju te direktive.
- (14) Koristno je nadgraditi proces, v okviru katerega so nacionalni varnostni organi držav članic, ki imajo na svojem ozemlju jedrske elektrarne, sodelovali v Združenju zahodnoevropskih upravnih organov za jedrsko varnost (WENRA) ter opredelili številne varnostne referenčne ravni za jedrske reaktorje.
- (15) Na poziv Sveta k ustanovitvi skupine EU na visoki ravni, kot je zapisano v Sklepih Sveta z dne 8. maja 2007 o jedrski varnosti ter varnem ravnanju z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki, je bila s Sklepom Komisije 2007/530/Euratom z dne 17. julija 2007 o ustanovitvi evropske skupine na visoki ravni za jedrsko varnost in ravnanje z jedrskimi odpadki⁽²⁾ ustanovljena skupina evropskih regulatorjev za jedrsko varnost (ENSREG), ki naj bi prispevala k uresničevanju ciljev Skupnosti na področju jedrske varnosti.
- (16) Smotno je, da se za poročila o izvajanju te direktive, ki jih države članice pošljejo Komisiji, vzpostavi enotna struktura. Skupina ENSREG bi lahko glede na obsežne izkušnje svojih članov v tem smislu zagotovila dragocen prispevek ter tako olajšala posvetovanja in sodelovanje med nacionalnimi regulativnimi organi.
- (17) Skupina ENSREG je na peti seji dne 15. oktobra 2008 sprejela 10 načel, ki bi jih bilo treba uporabiti pri oblikovanju direktive o jedrski varnosti, kot je navedeno v njenem zapisniku z dne 20. novembra 2008.
- (18) Napredek v jedrski tehnologiji, izkušnje, pridobljene z obratovanjem in varnostnimi raziskavami, ter izboljšave regulativnih okvirov bi lahko prispevali k nadaljnjemu izboljšanju varnosti. Države članice bi morale pri razširjanju svojih jedrskih programov ali odločanju o prvi uporabi jedrske energije upoštevati te dejavnike v skladu z zavezo o vzdrževanju in izboljševanju varnosti.
- (19) Vzpostavitev močne varnostne kulture v jedrskem objektu je eno izmed temeljnih načel varnega upravljanja, potrebnih za zagotovitev varnega delovanja.
- (20) Vzdrževanje in nadaljnji razvoj znanja in usposobljenosti na področju jedrske varnosti bi morala med drugim temeljiti na procesu učenja iz preteklih izkušenj pri obratovanju ter po potrebi na dosežkih v metodologiji in znanosti.
- (21) V preteklosti so se samoocenjevanja v državah članicah izvajala v tesni povezavi z mednarodnimi strokovnimi pregledi pod pokroviteljstvom IAEA v okviru misij mednarodne skupine za pregled predpisov (*International Regulatory Review Team*) in integrirane regulativne revizijske službe (*Integrated Regulatory Review Service*). Ta samoocenjevanja in pregledi misij, ki so jih povabile države članice, so bili izvedeni na prostovoljni podlagi v duhu odprtosti in preglednosti. Namen samoocenjevanj in spremljajočih strokovnih pregledov pravne, organizacijske in regulativne infrastrukture bi moral biti krepitev in spodbujanje regulativnega okvira držav članic ob priznavanju njihovih pristojnosti za zagotavljanje jedrske varnosti jedrskih objektov na njihovem ozemlju. Samoocenjevanja, ki jim sledijo mednarodni strokovni pregledi, niso niti inšpekcije niti revizije, temveč mehanizem medsebojnega učenja, ki sprejema različne pristope k organizaciji in praksam pristojnega regulativnega organa in hkrati upošteva nacionalna regulativna, tehnična in politična vprašanja, ki prispevajo k zagotovitvi močne ureditve jedrske varnosti. Mednarodne strokovne preglede bi bilo treba razumeti kot priložnost za izmenjavo strokovnih izkušenj, pridobljenega znanja in dobrih praks v duhu odprtosti in sodelovanja na podlagi medsebojnih nasvetov namesto nadzora ali sodb. Ob priznavanju potrebe po prožnosti in ustreznosti glede na različne obstoječe sisteme v državah članicah, bi morale biti državam članicam omogočeno, da same določijo segmente svojega sistema, za katere naj se izvede posamezen strokovni pregled, da bi se jedrska varnost tako nenehno izboljševala.
- (22) V skladu s točko 34 Medinstitucionalnega sporazuma o boljši pripravi zakonodaje⁽³⁾ se države članice spodbujajo, da za svoje potrebe in v interesu Skupnosti izdelajo in objavijo lastne tabele, ki naj kolikor nazorno je to mogoče prikažejo korelacijo med to direktivo in ukrepi za prenos v nacionalno pravo –

⁽¹⁾ Varnostni temelji IAEA: Temeljna varnostna načela, varnostni standardi IAEA, serija št. SF-1 (2006).

⁽²⁾ UL L 195, 27.7.2007, str. 44.

⁽³⁾ UL C 321, 31.12.2003, str. 1.

SPREJEL NASLEDNJO DIREKTIVO:

POGLAVJE 1

CILJI, OPREDELITEV POJMOV IN PODROČJE UPORABE

Člen 1

Cilji

Cilji te direktive so:

- (a) vzpostavitev okvira Skupnosti za vzdrževanje ter spodbujanje nenehnih izboljšav jedrske varnosti in njene ureditve;
- (b) zagotovitev, da države članice vzpostavijo ustrezne nacionalne ureditve za visoko raven jedrske varnosti, da bi delavce in splošno javnost zaščitile pred nevarnostmi, ki izvirajo iz ionizirajočih sevanj iz jedrskih objektov.

Člen 2

Področje uporabe

1. Ta direktiva se uporablja za vse civilne jedrske objekte, ki imajo dovoljenje, kot je opredeljeno v členu 3(4), na vseh stopnjah delovanja, ki jih zajema to dovoljenje.
2. Ta direktiva državam članicam ne preprečuje, da na področju, ki ga ureja ta direktiva, v skladu z zakonodajo Skupnosti sprejmejo strožje varnostne ukrepe.
3. Direktiva dopolnjuje temeljne standarde iz člena 30 Pogodbe v zvezi z jedrsko varnostjo jedrskih objektov in ne posega v Direktivo 96/29/Euratom.

Člen 3

Opredelitev pojmov

V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve:

1. „jedrski objekt“ pomeni:
 - (a) objekt za bogatenje, objekt za proizvodnjo jedrskega goriva, jedrsko elektrarno, obrat za predelavo, raziskovalni reaktor, skladišče izrabljenega goriva in
 - (b) skladišče radioaktivnih odpadkov, ki je na istem območju in je neposredno povezano z jedrskimi objekti, naštetimi pod točko (a).
2. „jedrska varnost“ pomeni doseganje ustreznih delovnih pogojev, preprečevanje nesreč in blažitev njihovih posledic, katerih rezultat je varstvo delavcev in prebivalstva pred nevarnostmi ionizirajočega sevanja iz jedrskih objektov;

3. „pristojni regulativni organ“ pomeni organ ali sistem organov, ki se v državi članici imenuje za področje ureditve jedrske varnosti jedrskih naprav, kot je navedeno v členu 5;
4. „dovoljenje“ pomeni vsak pravni dokument, ki se v pristojnosti države članice odobri za podelitev odgovornosti za izbiro lokacije, načrtovanje, gradnjo, začetek obratovanja in delovanje ali razgradnjo jedrskega objekta;
5. „imetnik dovoljenja“ pomeni pravno ali fizično osebo, ki ima polno odgovornost za jedrski objekt, kot je opredeljena v dovoljenju.

POGLAVJE 2

OBVEZNOSTI

Člen 4

Zakonodajni, regulativni in organizacijski okvir

1. Države članice vzpostavijo in vzdržujejo nacionalni zakonodajni, regulativni in organizacijski okvir (v nadaljnjem besedilu: nacionalni okvir) za jedrsko varnost jedrskih objektov, ki določa odgovornosti in usklajuje delo ustreznih državnih organov. Nacionalni okvir določa zahteve za:
 - (a) sprejetje nacionalnih zahtev za jedrsko varnost. Odločitev o tem, kako naj se te zahteve sprejmejo in s katerimi instrumenti naj se izvajajo, je v pristojnosti držav članic;
 - (b) določitev sistema za izdajo dovoljenj za jedrske objekte in prepoved delovanja jedrskih objektov brez dovoljenja;
 - (c) določitev sistema nadzora jedrske varnosti;
 - (d) izvršilne ukrepe, vključno s prekinitvijo delovanja in spremembo ali preklicem dovoljenja.

2. Države članice zagotovijo, da se nacionalni okvir vzdržuje in po potrebi izboljšuje ob upoštevanju izkušenj pri obratovanju, spoznanj, pridobljenih z analizami varnosti obratujočih jedrskih objektov, razvoja tehnologije in rezultatov raziskav na področju varnosti, kadar so na voljo in ustrezni.

Člen 5

Pristojni regulativni organ

1. Države članice ustanovijo in vzdržujejo pristojne regulativne organe za področje jedrske varnosti jedrskih objektov.
2. Države članice zagotovijo, da je pristojni regulativni organ funkcionalno ločen od vsakega drugega organa ali organizacije, ki se ukvarja s pospeševanjem ali uporabo jedrske energije, vključno s proizvodnjo električne energije, da se tako zagotovi dejanska neodvisnost od vsakega neupravičenega vpliva na njegovo odločanje o regulativnih zadevah.

3. Države članice zagotovijo, da ima pristojni regulativni organ pravna pooblastila ter človeške in finančne vire, potrebne za izpolnitev obveznosti v zvezi z nacionalnim okvirom iz člena 4(1) s prednostnim poudarkom na varnosti. To vključuje pooblastila in vire, da:

- (a) od imetnika dovoljenja zahteva, da spoštuje nacionalne zahteve za jedrsko varnost in pogoje iz ustreznega dovoljenja,
- (b) zahteva dokaz o spoštovanju teh zahtev in pogojev, vključno z zahtevami iz odstavkov 2 do 5 člena 6;
- (c) preveri to spoštovanje z regulativnimi ocenami in inšpekcijami ter
- (d) izvede regulativne izvršilne ukrepe, vključno s prekinitvijo delovanja jedrskega objekta v skladu s pogoji, določenimi v nacionalnem regulativnem okviru iz člena 4(1).

Člen 6

Imetniki dovoljenj

1. Države članice zagotovijo, da primarno odgovornost za jedrsko varnost jedrskega objekta nosi imetnik dovoljenja. Ta odgovornost ni prenosljiva.
2. Države članice zagotovijo, da veljaven nacionalni okvir od imetnikov dovoljenja zahteva, da pod nadzorom pristojnega regulativnega organa na sistematičen in preverljiv način redno ocenjujejo in preverjajo ter nenehno izboljšujejo jedrsko varnost zadevnega jedrskega objekta, kolikor je to razumno dosegljivo.
3. Ocenjevanja iz odstavka 2 vključujejo preverjanje obstoja ukrepov za preprečevanje nesreč in blažitev njihovih posledic, vključno s preverjanjem fizičnih ovir in upravnih varstvenih postopkov imetnika dovoljenja, ki bi morali odpovedati, preden bi bili delavci in prebivalstvo znatno prizadeti zaradi posledic ionizirajočega sevanja.
4. Države članice zagotovijo, da veljavni nacionalni okvir od imetnikov dovoljenj zahteva, da vzpostavijo in izvajajo sisteme upravljanja, ki dajejo ustrezno prednost jedrski varnosti in ki jih pristojni regulativni organ redno preverja.
5. Države članice zagotovijo, da veljavni nacionalni okvir od imetnikov dovoljenj zahteva, da zagotovijo in vzdržujejo ustrezne finančne in človeške vire, potrebne za izpolnitev njihovih obveznosti v zvezi z jedrsko varnostjo jedrskega objekta iz odstavkov 1 do 4.

Člen 7

Strokovno znanje in usposobljenost za jedrsko varnost

Države članice zagotovijo, da veljavni nacionalni okvir od vseh strani zahteva, da vzpostavijo ureditev za izobraževanje in usposabljanje svojega osebja, odgovornega za jedrsko varnost jedrskega objekta, da se vzdržuje in dodatno razvija strokovno znanje in usposobljenost za jedrsko varnost.

Člen 8

Obveščanje javnosti

Države članice zagotovijo, da so informacije o ureditvi jedrske varnosti dostopne delavcem in prebivalstvu. Ta obveznost vključuje tudi zagotavljanje, da pristojni regulativni organ javnost obvešča o dogajanju na svojih področjih pristojnosti. Informacije se objavijo v skladu z nacionalno zakonodajo in mednarodnimi obveznostmi, če s tem niso ogroženi drugi interesi, priznani v nacionalni zakonodaji ali mednarodnih obveznostih, kot je npr. varnost.

Člen 9

Poročanje

1. Države članice prvič predložijo Komisiji poročilo o izvajanju te direktive do 22. julija 2014, nato pa vsaka tri leta, in tako izkoristijo cikle pregleda in poročanja iz Konvencije o jedrski varnosti.
2. Komisija na podlagi poročil držav članic predloži poročilo o napredku, doseženem z izvajanjem te direktive, Svetu in Evropskemu parlamentu.
3. Države članice vsaj vsakih deset let poskrbijo za redna samoocenjevanja svojega nacionalnega okvira in pristojnih regulativnih organov ter omogočijo mednarodni strokovni pregled ustreznih segmentov svojega nacionalnega okvira in/ali organov, da bi se jedrska varnost nenehno izboljševala. Rezultati vsakega strokovnega pregleda se sporočijo državam članicam in Komisiji, ko so na voljo.

POGLAVJE 3

KONČNE DOLOČBE

Člen 10

Prenos

1. Države članice sprejmejo zakone in druge predpise, potrebne za usklajitev s to direktivo, do 22. julija 2011. O tem takoj obvestijo Komisijo.

Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.

2. Države članice predložijo Komisiji besedilo temeljnih predpisov nacionalne zakonodaje, sprejetih na področju, ki ga ureja ta direktiva, in vse poznejše spremembe teh predpisov.

Člen 11

Začetek veljavnosti

Ta direktiva začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Člen 12

Naslovniki

Ta direktiva je naslovljena na države članice.

V Luxembourg, 25. junija 2009

Za Svet
Predsednik
L. MIKO
